

Hjärnkoll

Egentligen började han läsa psykologi av en slump. I dag upptar arbetet med hjärnor större delen av hans vakna tid. Vi träffade Åke Pålshammar, Uppsalabo, HSB-medlem och rikskänd auktoritet inom hjärnforskning.

TEXT KRISTINA TILVEMO FOTO ALEX&MARTIN

Mappar och dokument sväller ut över skrivbordet. I bokhyllorna trängs videokassetter, pärmar, kartonger och kompendier. Andra ligger på fönsterbrädan, golvet, eller bordet strax innanför dörren.

Åke Pålshammar har just kommit tillbaka från Karolinska institutet i Stockholm där han undervisat. Han urskuldar sig och ler.

–Som du ser är det här ett rum för arbete. I vanliga fall har jag möten på ett annat ställe.

Självs störs han inte av röran, förklarar han. Pålshammar har full koll på sitt kreativa kaos. Med jämna mellanrum drar han ut en rapport ut bokhyllan, eller en bok under någon av högarna framför sig. Berättar om högaktuell forskning kring barnets anknytning, eller förklarar hur hjärnan och vi själva påverkas av exempelvis stress.

–Psykologi berör eftersom det omfattar alla människor på ett eller annat sätt. Hur vi mår, reagerar, motiveras och bekräftas. Under de här åren jag själv arbetat har utvecklingen för hur vi ser på psykologi varit fantastisk. Tidigare låg det lite av skam över psykologiområdet, ungefär som en sjukdom. Men i dag finns ett oerhört sug efter kunskap från hela samhället.

Vilket är tacksamt. Självs älskar han nämligen att informera och har förmågan att förklara det svåra på ett enkelt sätt. Åke Pålshammar berättar att en stark drivkraft är att föra ut kunskapen som skulle göra livet så mycket enklare för många människor.

–Ta en sådan sak som fobier. Vad är det som gör att vissa är så kolossalt rädda för en liten spindel? Och samtidigt är det en sak

som är väldigt enkel att bli fri från, bara man tar kontakt med någon som kan förklara och hjälpa.

Nyligen berättade han dessutom om tonårshjärnor i Uppsala Nya Tidning, och med jämna mellanrum dyker han upp i diverse damtidningar, som han säger. Vid sidan om engagemanget i Hjärnfonden, Utbildningsradion och programmet Hjärnkoll i SVT. När han inte är ute och föreläser för företag eller olika intressegrupper.

Hinner du något annat?

Det gör han inte, medger han. Arbetet med hjärnor fyller större delen av hans tid på dagarna, så roligt är det.

–Jag känner mig oerhört privilegerad. Ibland tvingar mig min hustru att läsa en skönlitterär bok på balkongen, men annars

skulle jag kunna hålla på med det här jämt. Området är så brett och det händer saker hela tiden.

Däremot var det en slump att han över huvud taget började läsa psykologi. När det var dags att söka till universitetet fick Pålshammar höra av en lärare att psykologi var svårast att komma in på, vilket direkt triggade igång honom.

–I dag är det betydligt jobbigare för unga som ska ut i arbetslivet, konstaterar han. Just i brytpunkten mellan barn och vuxen skulle jag vilja att vi hade ett system som slussade in tonåringarna i vuxenlivet, ett välkommande samhälle som fick dem att känna sig stolta och behövda. Det finns så oerhört starka krafter, kreativitet och nyfikenhet som behöver få utlopp i den här åldern och om vi stänger dörrarna är risken att det tar sig uttryck i depressioner och aggressioner i stället.

Åke Pålshammar tystnar och ser mot fönstret. Utsikten över svandammen är rofylld, ett svagt trafikbrus sipprar in utan att störa. Miljön är fascinerande, med framstående kollegor i korridorerna och konferenser där de tyngsta auktoriteterna medverkar.

Så spricker han upp i ett plötsligt leende.

–Ibland kan jag undra vad jag själv gör mitt ibland alla dessa nobelpristagare och hjärnforskare, säger han ödmjukt. Men vi kompletterar varandra inom neurologin och psykologin och ofta kan vi ta rön från ett fält och överföra kunskapen till nya områden.

■ Avslutningsvis. Klarar du dig själv från tonårs- och familjegräl när du vet så väl hur hjärnan fungerar?

Åke Pålshammar skrattar till och viftar avväjande med handen.

–Absolut inte, jag har aldrig använt det privat. Visst, jag kanske vet varför jag reagerar på ett visst sätt, men det hindrar mig inte från att göra det. ■

Åke Pålshammar

Ålder: 67 år

Familj: Hustru, två vuxna barn

Bor: I Stabby Allé, Uppsala

Gör: Universitetslärare i psykologi vid Uppsala universitet

HSB-meriter: Tidigare sekreterare i styrelsen, bott i samma fastighet 40 år

Favorittillhåll: På arbetet